

Fördomar och stereotyper i kulturmötet

Vad är stereotyper och fördomar?

- **Stereotyper** är viktiga aspekter av vårt sätt att fungera psykologiskt. Vi producerar stereotyper som del i en normal, vardaglig psykologisk process med hjälp av kognitiva funktioner som uppmärksamhet, begreppsbildning och minne.
- **Det är absolut nödvändigt** med stereotyper, generaliseringar och allmänbegrepp för att organisera och strukturera vår tillvaro i världen. De skapar ordning i en kaotisk värld. Om världen är alltför svårtolkad reagerar vi med ångest och oro.
- En **fördom** är ett positivt eller negativt antagande som grundar sig på felaktig eller otillräcklig information.
- **Fördomar** innehåller känslor och värderingar.
- **Negativa fördomar** grundas ofta i känslor av ångest, förbittring, nedvärdering, förakt, etc.
- **Positiva fördomar** styr av sympati, medkänsla och förtrolighet.
- **Selektiv perception** - vår hjärna använder sig av olika mekanismer som gör att viss information från omvärlden sorteras bort (filtrering) medan annan utebliven information läggs till (komplettering).
- **Konfirmeringsbias** - en tendens i mänskligt beteende att omedvetet vara selektivt uppmärksam på sådan information **som bekräftar våra egna uppfattningar**.
- **Minnesbias** – benägenheten att minnas information som passar ihop med en stereotyp, snarare än information som går emot stereotypen.
- **Subtyp** – För att förklara varför någon eller några gruppmedlemmar inte beter sig i enlighet med en stereotyp kan en betraktare skapa en subtyp av den ursprungliga gruppen. På detta sätt kan gruppstereotypen behållas för majoriteten av gruppens medlemmar medan subgruppen utgör ett undantag.

Vad är viktigt att tänka på?

- Stereotyper och fördomar verkar vara ett djupt mänskligt fenomen. Att försöka utrota samtliga fördomar man bär på är förmodligen ett hopplöst projekt.
- Men det går att bli mer medveten om de fördomar man har.
- Är man medveten kan man också reflektera kring hur ens fördomar påverkar ens agerande och handlande.
- Det går också att försöka förhålla sig till sina föreställningar på ett sådant sätt att man låter fakta tala emot. Det är dock ofta mycket krävande!
- Farligt att betrakta människor som enbart innehavare av *en enda identitet*, oavsett om det är en religiös identitet, etnisk, kulturell, baserad på kön, eller klass, etc.
- Angående religiösa och kulturella identiteter tror vi en bra utgångspunkt är att låta personer själva formulera sin identitet och sin relation till en given religion eller kultur.
- Viktigt att främja komplext tänkande kring grupper snarare än positiva motbilder!
- Att möta fördomar och rasism: våga ifrågasätta – fokusera på innehåll, snarare än person

Referenser

- Abrams, D., Marques, J.M. & Hogg, M.A. (red.) (2004). *The social psychology of inclusion and exclusion*. New York: Psychology Press.
- Allport, G.W. (1979). *The nature of prejudice*. (Unabridged, 25th anniversary ed.) Reading, Mass.: Perseus books.
- Angel, B. & Hjern, A. (2004). *Att möta flyktingar*. (2., [utök. och uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Beckman, Christine och Forsling, Jenny. (2009). *Från kulturkrockar till kulturmöten – affärskommunikation över kulturgränser*. Liber förlag.
- Brinkemo, P. (2014). *Mellan klan och stat: somalier i Sverige*. Stockholm: Timbro.
- Botond, A. (2017). *Kulturell psykologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Hewstone, M. & Brown, R. (1986): Contact is not enough: an intergroup perspective on the 'contact hypothesis'. I M. Hewstone & R. Brown (red.), *Contact and conflict in intergroup encounters* (s. 1-44). Oxford: Blackwell.
- Hinton, P.R. (2003). *Stereotyper, kognition och kultur*. Lund: Studentlitteratur.
- Sen, A. (2006). *Identitet och våld: illusionen om ödet*. Göteborg: Daidalos.
- Stier, J. (2009). *Kulturmöten: en introduktion till interkulturella studier*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Uppdrag granskning reportage *Judehatet i Malmö*
<https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/referens/ug-referens-judehatet-i-malmo>
(hämtad den 27/2 2019)
- Uppdrag granskning reportage *Muslimhatet i Sverige*
<https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/referens/ug-referens-muslimhatet-i-sverige>
(hämtad den 27/2 2019)